

Recenzie – Reviews

MARTIN MORAVČÍK a kol.: Vízia, prognóza a stratégia rozvoja lesníctva na Slovensku

Vydalo Národné lesnícke centrum vo Zvolene, 2009, 172 strán.

Publikácia kolektívu autorov Národného lesníckeho centra vo Zvolene pod vedením Martina Moravčíka „Vízia, prognóza a stratégia rozvoja lesníctva na Slovensku“ je vypracovaná na pevnom odbornom základe dlhoročnej systematickej vedeckej a poradenskej práce, na analýzach stavu lesného hospodárstva a prípravách operatívnych a strategických dokumentov pre Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky. Je potešujúce, že táto lesnícka prognostická štúdia vyšla krátko potom, ako bola publikovaná „Dlhodobá vízia slovenskej spoločnosti“, ktorá je k otázkam lesníctva v Slovenskej republike pomerne skúpa. Poskytuje však veľa informácií pre vypracovanie lesníckej vízie, prognózy a stratégie.

V prvej kapitole publikácia hodnotí stručne stav lesníctva od globálneho pohľadu, cez európsky až po slovenský. Prvá kapitola stručne opisuje stav lesov a naznačuje aj prvé faktory ovplyvňujúce prognózu a víziu lesníctva na Slovensku. Prvá kapitola by však mohla obsahovať explicitnejšie definície základných pojmov ako vízia, prognóza alebo stratégia. Implicitne chápe čitateľ rozdiely medzi týmito pojmi, ale v ďalšom texte sa však niekedy rozdiely strácajú a horeuvedené pojmy sa prelínajú.

Veľmi správne rozoberá druhá kapitola determinanty, v jazyku štúdie hybné sily a faktory, ktoré budú ovplyvňovať budúci vývoj v lesnom hospodárstve Slovenska. Determinanty môžeme rozdeliť z viacerých hľadísk tak, aby vytvárali mnohorozmernú maticu hlavných faktorov. Prvým hľadiskom je ich inštitucionálna viacúrovňovosť: svetové, európske a slovenské determinanty. Druhým hľadiskom je príslušnosť faktorov k vednej oblasti: demograficko-sociologické, ekonomické

a politické faktory. Tretím hľadiskom je v lesníctve všade prítomná medzisektorovosť, ktorá naznačuje nutnosť koordinácie s inými sektormi: poľnohospodárstvo, životné prostredie, drevospracujúci priemysel alebo inovácie. Vždy sa dá polemizovať o tom, aké determinanty pre prognózu sa zvolia, ako sa usporiadajú horizontálne, aký je medzi nimi hierarchický vzťah, jedno však ostáva v platnosti: v závislosti od vývoja týchto hybných prvkov a ich kombinácií je možné naznačiť vývoj lesníctva na Slovensku.

Kapitola 3 s názvom „Metodika, postup riešenia a materiál“ by mala predstavovať vedecky odôvodnený postup, ktorý slúži na vypracovanie vízie, prognózy a stratégie. V oblasti hospodársko-úpravníckych charakteristík boli charakterizované variantne už vedecky overené postupy pre stanovovanie budúceho vývoja. Ostatné lesnícke ukazovatele sú odvodené od základných hospodársko-úpravníckych ukazovateľov alebo sú predpovedané pomocou matematicko-štatistických metód s definovanou mierou presnosti a spoľahlivosti. Socioekonomické ukazovatele sú predikované pomocou matematicko-štatistických metód, menej bola využívaná ekonometria, ale podstatu predikcie tvorí logicko-expertná úvaha. V socioekonomickej oblasti sú menej využívané už vedecky ostrieňané ekonomické a politologické teórie. Väčšina metód však nevyužíva variantnosť predpokladaných scenárov a sústreďuje sa len na konsenzuálny hlavný prúd, čo môže pri radikálnej zmene predpokladov spôsobiť znehodnotenie predikcie vývoja. Metodika stratégie rozumne využíva analýzu iných strategických dokumentov. Ak vízia predstavuje želaný stav v budúcnosti a prognóza predpovedá budúceho stavu na základe vývoja determinantov, tak stratégia predstavuje návrh koncentrovaných opatrení, ktoré by mali viesť k dosiahnutiu želaného stavu. Tento metodický prístup by mal byť

explicitne vedecky opísaný, aby nevznikali dohady a odlišné interpretácie výsledkov. Samozrejme, vysvetlený prístup chápe takto autor recenzie, možno bol zámer autorov štúdie iný.

Ako vízia lesníctva boli v *štvrtjej kapitole* použité časti troch dokumentov, ktoré by mali vytvoriť predstavu o želanom stave lesníctva na Slovensku v budúcnosti. Na konci kapitoly sú definované aj najdôležitejšie riziká pre dosiahnutie tohto stavu. Tieto dokumenty boli diskutované vo vedeckých a odborných grémiách, ktoré predstavujú slovenskú intelektuálnu lesnícku špičku, preto by sa zdal tento postup „zhora dole“ postačujúci. Napriek hore uvedenému by bolo hodné odporúčania použiť aj prístup „zdola hore“, napríklad formou dotazníka osloviť širokú lesnícku verejnosť.

V *kapitole 5* predstavená prognóza je logickým výsledkom predchádzajúcich kapitol a vychádza zo súčasného poznania. Hodnotenie jej správnosti v tomto štádiu nie je možné a čas ukáže jej presnosť a spoľahlivosť. Prírodné katastrofy alebo radikálne inovácie ju môžu podkopať v základoch, ale na jej základe sa budú uskutočňovať strategické rozhodnutia v lesníctve. Pre strategické rozhodnutia platí stará poučka, že je vždy lepšie urobiť aj nesprávne rozhodnutia, ako žiadne. Jedna poznámka by bola vhodná však k variantnosti prognózy. Pesimistický, realistický a optimistický variant v závislosti od najdôležitejších faktorov by poskytol komplexnejšiu informáciu o budúcom vývoji lesníctva na Slovensku a jeho variabilite.

Šiesta kapitola využíva Národný lesnícky program ako podklad pre stratégiu lesníctva. Národný lesnícky program je strategický dokument, ktorý spĺňa všetky odborné, vedecké a politické predpoklady a je základným pilierom pre lesnícku politiku na Slovensku. Diskusia k jednotlivým prioritám by na tomto mieste určite nemala opodstatnenie. Veľký význam tejto kapitoly spočíva v tom, že opatrenia Národného lesníckeho programu boli opäť konfrontované s víziou a prognózou budúceho stavu lesníctva. Takúto konfrontáciu je potrebné odporučiť aj pre budúcnosť. Monitoring Národného lesníckeho programu a jeho akčných plánov predstavuje veľmi dôležitý prvok zabezpečovania iteratívneho politického plánovania v lesníctve.

Na záver je potrebné konštatovať, že publikácia kolektívu autorov Národného lesníckeho centra na Zvolene pod vedením Martina Moravčíka „Vízia, prognóza a stratégia rozvoja lesníctva na Slovensku“ je veľmi poučným čítaním, ktoré núti čitateľa, aby sa zamýšľal nad súčasnosťou a budúcnosťou lesníctva v Slovenskej republike. Vypracovali ju experti Národného lesníckeho centra a tvorí veľmi dobrý základ pre ďalšiu odbornú i vedeckú diskusiu.

Jaroslav ŠÁLKA
Technická univerzita vo Zvolene
Lesnícka fakulta
T. G. Masaryka 24
SK – 960 53 Zvolene
e- mail: salka@vsl.d.tuzvo.sk